

Brüssel, 29. mai 2019
(OR. en)

8579/19

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0254(COD)

CODEC 954
POLMIL 44
COMPET 348
RECH 228
CFSP/PESC 293
CSDP/PSDC 178
COPS 125
EUMC 41
ECOFIN 422
IND 150
MI 379
EMPL 233
EDUC 209
CADREFIN 211
PE 207

KIRJALIK TEAVE

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega luuakse Euroopa Kaitsefond - Euroopa Parlamendi esimese lugemise tulemus (Strasbourg, 15.–18. aprill 2019)

I. SISSEJUHATUS

Raportöör Zdzisław KRASNODEBSKI (ECR, PL) esitas tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni nimel raporti selle määruse ettepaneku kohta. Raport sisaldas üht ettepanekut määruse ettepaneku muutmiseks (muudatusettepanek 31).

Lisaks sellele esitas Verts/ALE fraktsioon 16 muudatusettepanekut (muudatusettepanekud 32–47) ning GUE/NGL fraktsioon ühe muudatusettepaneku (muudatusettepanek 48).

II. HÄÄLETUS

Täiskogu võttis 18. aprillil 2019 toimunud hääletusel vastu määruse ettepaneku muutmiseks esitatud muudatusettepaneku 31.

Selliselt muudetud komisjoni ettepanek kujutab endast parlamendi esimese lugemise seisukohta, mis on esitatud käesoleva dokumendi lisas toodud parlamendi seadusandlikus resolutsioonis¹.

Lisatud teksti osad, mida ei ole esile tõstetud hallil taustal, vastavad sisuliselt (väikeste erinevustega) 19. veebruaril 2019 parlamendi kaheksanda koosseisu ametiaja (2014–2019) viimasel kolmepoolsel kohtumisel saavutatud ühisseisukohale. Nimetatud erinevused parandatakse enne, kui nõukogu oma seisukoha vastu võtab, kui kokkulepe on saavutatud kogu teksti osas.

¹ Seadusandlikus resolutsioonis esitatud parlamendi seisukoha versioonis on ära märgitud komisjoni ettepanekusse muudatusettepanekutega tehtud muudatused. Komisjoni teksti lisatud tekst on esile tõstetud *paksus kaldkirjas*. Sümbol „■“ tähistab väljajäetud teksti.

Euroopa Kaitsefond *I**

Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2019. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Kaitsefond (COM(2018)0476 – C8-0268/2018 – 2018/0254(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2018)0476),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2, artikli 173 lõiget 3, artikli 182 lõiget 4, artiklit 183 ning artikli 188 teist lõiku, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C8-0268/2018),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
 - võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 12. detsembri 2018. aasta arvamust¹,
 - võttes arvesse presidendi 25. jaanuari 2019. aasta kirja komisjonide esimeestele, mis käsitleb parlamendi lähenemisviisi 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku valdkondlike programmide suhtes,
 - võttes arvesse nõukogu 1. aprilli 2019. aasta kirja Euroopa Parlamendi presidendile, mis kinnitab läbirääkimiste käigus kaasseadusandjate saavutatud ühiseisukohta,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 59,
 - võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni raportit ja väliskomisjoni, eelarvekomisjoni ning siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni arvamusi (A8-0412/2018),
1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha²;
 2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;
 3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

¹ ELT C 110, 22.3.2019, lk 75.

² Käesolev seisukoht asendab 12. detsembril 2018. aastal vastuvõetud muudatusettepanekud (Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0516).

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 18. aprillil 2019. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/..., millega luuakse Euroopa Kaitsefond

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 173 lõiget 3, artikli 182 lõiget 4, artiklit 183 ja artikli 188 teist lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt¹

ning arvestades järgmist:

- (-1b) Liidu geopoliitiline kontekst on viimase kümne aastaga põhjalikult muutunud. Olukord Euroopa Liidu naabruses asuvates piirkondades on ebastabiilne, liitu ümbritseb keerukas ja probleemne keskkond, kus uute ohtude, näiteks hübriid- ja küberrünnakute esilekerkimine on kõrvuti tavapärasemate probleemide naasmisega. Seda silmas pidades on liidu kodanikud ja poliitilised juhid seisukohal, et kaitse valdkonnas on vaja rohkem ära teha üheskoos.**
- (-1c) Kaitsesektorit iseloomustavad kaitsevarustuse kasvavad kulud ning suured teadus- ja arendustegevuse kulud, mis piiravad uute kaitseprogrammide alustamist ning mõjutavad otse Euroopa kaitsesektori tehnoloogia- ja tööstusbaasi konkurentsivõimet ja innovatsioonisuutlikkust. Kulude suurenemist silmas pidades tuleks liidu tasandil**

¹ Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2019. aasta seisukoht. Hallil taustal tekst ei ole institutsioonidevaheliste läbirääkimiste raames kokku lepitud.

toetada suurte kaitsesüsteemide uue põlvkonna ja uute kaitsetehnoloogiate arendamist, et suurendada liikmesriikide koostööd kaitsevarustuse investeringute vallas.

- (1) 30. novembril 2016. aastal vastu võetud Euroopa kaitsealases tegevuskavas kohustus komisjon täiendada liikmesriikide ühiseid jõupingutusi julgeolekuprobleemidele reageerimiseks vajaliku kaitsealase tehnoloogilise ja tööstusliku suutlikkuse arendamisel, pakkuma nende jaoks finantsvõimendust ja neid konsolideerima ning soodustama konkurentsivõimelist, uuenduslikku ja tõhusat Euroopa kaitsetööstust ***kogu liidu ulatuses ja kaugemal ning toetama sellega ühtlasi paremini integreeritud Euroopa kaitseturu loomist ja soodustama Euroopa kaitsetoodete positsiooni siseturul, mis suurendaks ka sõltumatust ELi-välistest allikatest.*** Eelkõige tegi komisjon ettepaneku luua Euroopa Kaitsefond (edaspidi „fond“), et toetada investeringuid kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate ühisesse teadus- ja arendustegevusse, soodustades nii koostoimeid ja kulutõhusust ning edendades kaitsevarustuse ühist soetamist ja hooldust liikmesriikide poolt. Fond täiendaks sel eesmärgil liikmesriikide tasandil juba kasutatavat rahastamist ja peaks aitama liikmesriikidel kaitsevaldkonnas rohkem investeerida ja koostööd teha. Fondi kaudu toetatakse koostööd kogu kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate olulisele juooksul.
- (2) Fond aitaks kaasa tugeva, konkurentsivõimelise ja uuendusliku ***Euroopa kaitse*** tehnoloogilise ja tööstusliku baasi loomisele ning toimiks koos liidu algatustega paremini integreeritud Euroopa kaitseturu poole liikumiseks ja eelkõige koos kahe 2009. aastal vastuvõetud direktiiviga¹, millest üks käsitleb riigihankeid ja teine ühendusesisest vedu kaitsesektoris.
- (3) Lähtudes integreeritud lähenemisviisist ja selleks et aidata kaasa liidu kaitsetööstuse konkurentsivõime ja innovatsioonisuutlikkuse suurendamisele, tuleks luua Euroopa Kaitsefond. Fondi eesmärk peaks olema edendada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet, uuenduslikkust, tõhusust ■ ja tehnoloogilist sõltumatust, mis aitab täiustada liidu strateegilist sõltumatust, toetades piiriülest koostööd liikmesriikide ja ettevõtjate,

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta (ELT L 146, 10.6.2009, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankepingute sõlmimise kord (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

teaduskeskuste, riigiasutuste, rahvusvaheliste organisatsioonide ja ülikoolide vahel **kogu liidus** kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia uurimis- ja arendusetapis.

Uuenduslikumate lahenduste ja avatud siseturu saavutamiseks peaks fond toetama **ja soodustama** kaitsevaldkonnas tegutsevate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ning keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate piiriülese **koostöö laienemist**.

Liidus on ühise kaitsevõime puudujäägid selgitatud välja ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames ja seda eelkõige võimearendusplaaniga, **samal ajal kui üldises strateegilises teadusuuringute kavas on määratud kindlaks ka ühiste kaitseuuringute eesmärgid**. Asjaomaste prioriteetide rakendamist toetavad muud liidu protsessid, näiteks kaitseküsimuste iga-aastane kooskõlastatud läbivaatamine ja alaline struktureeritud koostöö, selgitades välja ja arendades edasi tõhustatud koostöö võimalusi, et täita ELi tasandi kõrgelennulised julgeoleku- ja kaitsealased eesmärgid. Vajaduse korral **võib** arvesse võtta ka piirkondlikke ja rahvusvahelisi prioriteete, sealhulgas NATO kontekstis, tingimusel et need on kooskõlas liidu prioriteetidega, ei takista ühegi liikmesriigi osalemist ja arvestavad vajadusega vältida tarbetut topelttööd.

- (4) Uurimisetapp on ülioluline, sest see mõjutab Euroopa tööstuse suutlikkust ja sõltumatust töötada välja tooteid ning soodustab liikmesriikide kui kaitse lõpptarbijate sõltumatust. Kaitsevõime arendamisega seotud uurimisetapp võib endas kätkeada märkimisväärsed riske, eriti tehnoloogiate vähese arengu ja murrangulisuse tõttu. Teadusuuringute **II** etapile **tavaliselt** järgnevas arendusetapis tekib märkimisväärsed riske ja kulusid, mis takistavad teadusuuringute tulemuste edasist rakendamist ja mõjuvad negatiivselt liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimele ja uuenduslikkusele. **Fond peaks seega tugevdama uurimis- ja arendusetapi vahelist sidet.**
- (5) Fondist ei peaks toetatama **fundamentaaluuringuid**, mida tuleks toetada muude kavade kaudu; siiski võidakse toetada kaitsele suunatud alusuuringuid, mis võivad saada aluseks välja selgitatud või oodatavate probleemide või võimalustega tegelemiseks.
- (6) Fondist võiks pakkuda toetust tegevustele, mis hõlmavad uusi tooteid ja tehnoloogiaid või olemasolevate toodete ja tehnoloogiate täiustamist. **Olemasolevate kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate ajakohastamise meetmed peaksid olema rahastamiskõlblikud üksnes juhul, kui** mitteassotsieerunud kolmas riik või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus **ei ole seadnud meetme elluviimiseks vajaliku**

eelteabe suhtes piiranguid selliselt, et meedet ei ole võimalik ellu viia. Liidu rahastamise taotlemisel tuleks õigussubjektidelt nõuda asjakohase teabe esitamist piirangute puudumise kohta. Sellise teabe puudumisel ei peaks liidu rahastamist andma.

- (6a) *Fond peaks rahaliselt toetama meetmeid, mis soodustavad murranguliste kaitsetehnoloogiate väljatöötamist. Kuna murrangulised tehnoloogiad võivad põhineda kontseptsioonidel või ideedel, mis pärinevad mittetraditsioonilistelt kaitsealases teadus- ja arendustegevuses osalejatelt, peaks fond olema sidusrühmadega konsulteerimisel ja meetmete rakendamise suhtes piisavalt paindlik.*
- (7) Et tagada liidu ja selle liikmesriikide rahvusvaheliste kohustuste täitmine käesoleva määruse rakendamisel, ei tohiks fondist **rahaliselt toetada** tegevusi selliste toodete ja tehnoloogiate arendamiseks, mille kasutamine, arendamine või tootmine on keelatud rahvusvahelise õigusega. Seoses sellega peaks uute kaitseotstarbeliste toodete või kaitsetehnoloogiatega seotud tegevuste rahastamiskõlblikkus **■** sõltuma ka muutustest rahvusvahelises õiguses. **Rahastamiskõlblik fondist rahalise toetuse saamiseks ei tohiks olla ka tegevus selliste autonoomsete surmavate relvade väljatöötamiseks, mille üle puudub sihtmärkide valimisel ja inimeste ründamise otsuse tegemisel tegelik inimkontroll, ilma et see piiraks võimalust rahastada tegevusi, mille eesmärk on varajase hoiatamise süsteemide ja vastumeetmete väljatöötamine kaitseotstarbel.**
- (8) Raskused kokkuleppele jõudmisel kaitsevõimealaste nõuete koondamise ja ühtsete tehniliste kirjelduse ja standardite osas nõrgendavad liikmesriikidevahelist piiriülest koostööd ja eri liikmesriikides asuvate õigussubjektide vahel. Selliste nõuete, kirjelduste ja standardite puudumine on viinud kaitsesektori suurema killustumiseni, tehniliste aspektide keeruliseks muutumiseni, viivitusteni ja suurenenud kulutusteni **ning tarbetu dubleerimiseni**. Samuti on vähenenud koostegutsemisvõime. Ühtses tehnilises kirjelduses kokkuleppele jõudmine peaks olema eeltingimus suuremat tehnoloogilise valmisoleku astet nõudvate tegevuste puhul. **■** Tegevus ühtsete kaitsevõimealaste nõuete koostamiseks ning **meetmed** tehnilise kirjelduse või standardite ühtse määratluse koostamise toetamiseks peaksid samuti olema kõlblikud fondist toetuse saamiseks, **eriti kui need meetmed soodustavad koostegutsemisvõimet.**
- (9) Kuna fondi eesmärk on toetada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet, **tõhusust** ja innovatsiooni kaitsevaldkonna teadus- ja tehnoloogiaalase koostöö võimendamise ja

täiendamisega ning koostööprojektide arendusetapi riskide maandamisega, peaksid kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia uurimise ja arendamisega seotud tegevused olema kõlblikud fondist toetuse saamiseks. See kehtib ka olemasolevate kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate ajakohastamisele suunatud tegevuste, sealhulgas nende koostegutsemisvõime suhtes.

- (10) Arvestades, et fondiga püütakse eelkõige soodustada õigussubjektide ja liikmesriikide koostööd kogu Euroopas, tuleks fondi alusel rahastamiskõlblikuks lugeda **■** tegevused, mida võetakse ette vähemalt kolmes eri liikmesriigis ja või assotsieerunud riigis asuvast vähemalt kolmest **õigussubjektist koosneva konsortsiumi raames** tehtava koostöö vormis. Vähemalt kolm nendest vähemalt kahes eri liikmesriigis **või** assotsieerunud riigis asutatud rahastamiskõlblikust üksusest ei tohi olla sama üksuse otsese või kaudse kontrolli ega vastastikku üksteise kontrolli all. **Selles kontekstis tuleks kontrolli mõista õigusena otsustavalt mõjutada õigussubjekti kas otse või kaudselt, ühe või mitme vahendava õigussubjekti kaudu. Murrangulise kaitsetehnoloogia ning uuringute eripära arvesse võttes võiks need tegevused ellu viia üks õigussubjekt.** Liikmesriikidevahelise koostöö soodustamiseks võidakse fondist toetada **ka** ühiseid kommertskasutusele eelnevaid hankeid.
- (11) Vastavalt [viide ajakohastatakse vastavalt uuele ülemeremaid ja -territooriume käsitlevale otsusele: nõukogu otsuse 2013/755/EL¹ artiklile 94] **peaksid** ülemeremaadel ja -territooriumidel asuvad isikud ja üksused **olema** rahastamiskõlblikud, kui fondi eeskirjadest ja eesmärkidest või võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.
- (12) Kuna fondi eesmärk on suurendada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet **ja** tõhusust **■**, tuleks rahastamiskõlblikuks lugeda põhimõtteliselt ainult liidus või assotsieerunud riikides asutatud üksused, kes ei ole mitteassotsieerunud kolmandate riikide või mitteassotsieerunud kolmandate riikide üksuste kontrolli all. **Selles kontekstis tuleks kontrolli mõista õigusena otsustavalt mõjutada õigussubjekti kas otse või kaudselt ühe või mitme vahendava õigussubjekti kaudu.** Liidu ja selle liikmesriikide oluliste julgeoleku- ja kaitsehuvide tagamiseks ei tohiks fondist **rahaliselt toetatavate** tegevustega

¹ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta („ÜMTde assotsieerimise otsus“) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

seoses vahendite saajate ja nende alltöövõtjate kasutatav taristu ja vara ega nende kasutatavad rajatised ja ressursid asuda mitteassotsieerunud kolmanda riigi territooriumil **ja nende juhtimisstruktuurid peaksid asuma liidus või assotsieerunud riigis. Üksust, mis asub mitteassotsieerunud kolmandas riigis või üksust, mis asub liidus või assotsieerunud riigis, kuid mille juhtimisstruktuurid asuvad mitteassotsieerunud kolmandas riigis, ei saa seega lugeda rahastamiskõlblikuks vahendite saajaks ega tegevuses osalevaks alltöövõtjaks. Liidu ja selle liikmesriikide tähtsate julgeoleku- ja kaitsehuvide kaitseks tuleks neid rahastamiskõlblikkuse tingimusi erandina finantsmäärususe artiklist 176 kohaldada ka hankemenetluse kaudu rahastamisele.**

- (13) Mõnel juhul peaks olema võimalik teha erand põhimõttest, mille kohaselt ei tohi toetusesaajad ega nende alltöövõtjad, **kes osalevad fondi poolt rahaliselt toetatavas tegevuses**, olla mitteassotsieerunud kolmandate riikide või mitteassotsieerunud kolmandate riikide üksuste kontrolli all. Seepärast **tuleks** need liidus või assotsieerunud riigis asutatud, kuid mitteassotsieerunud kolmanda riigi kontrolli või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all olevad õigussubjektid **lugeda rahastamiskõlblikuks vahendite saajaks või tegevuses osalevaks alltöövõtjaks**, kui on täidetud liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega seotud ranged tingimused. Selliste **õigussubjektide** osalemine ei tohi minna vastuollu fondi eesmärkidega. Taotlejad peaksid esitama kogu asjakohase teabe tegevuse puhul kasutatavate taristute, rajatiste, varade ja ressursside kohta. **Samuti tuleks sellega seoses arvesse võtta liikmesriikide muresid seoses varustuskindlusega.**
- (13-a) **Euroopa Liidu lepingu artikli 29 ja ELi toimimise lepingu artikli 215 lõike 2 alusel vastu võetud ELi piiravate meetmete raames ei tohi rahalisi vahendeid ega majandusressursse otse ega kaudselt võimaldada määratud juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele või nende kasuks. Selliseid määratud üksusi või neile kuuluvaid või nende kontrolli all olevaid üksusi ei saa fond seetõttu rahaliselt toetada.**
- (13a) **Liidu rahalist toetust tuleks anda vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) 2018/1046 (edaspidi „finantsmäärus“)¹ korraldatud projektikonkursside**

¹ **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013,**

korral. Teatavatel nõuetekohaselt põhjendatud ja erandlikel asjaoludel võib aga anda ka liidu toetust kooskõlas finantsmääruse artikli 195 punktiga e. Kuna finantsmääruse artikli 195 punkti e kohane toetuse andmine kujutab endast erandit üldreeglist, mille kohaselt tuleb järgida konkursikutseid, tuleks nimetatud erandlikke asjaolusid tõlgendada kitsalt. Selleks, et toetust saaks anda ilma konkursikutseta, peaks komisjon, keda abistab liikmesriikide komitee („komitee“), hindama, millisel määral kavandatav meede vastab fondi eesmärkidele seoses piiriülese tööstuskoostöö ja konkurentsiga kogu tarneahelas.

- (14) Juhul kui fondi raames rahastamiskõlblikuks loetud tegevuse elluviimises soovib osaleda konsortsium ja kui liidu rahalist abi antakse toetuse vormis, peaks konsortsium nimetama ühe oma liikmetest koordinaatoriks, kes on peamine kontaktisik.
- (15) Kui fondist *rahaliselt toetatavat tegevust* haldab liikmesriigi või assotsieerunud riigi määratud projektijuht, peaks komisjon enne makse tegemist vahendite saajatele *konsulteerima* projektijuhiga, et projektijuht saaks tagada, et vahendite saajad peavad ajakavast kinni. ■ Projektijuht *peaks* esitama komisjonile tähelepanekud tegevuse edenemise kohta, et komisjon saaks kontrollida, kas makse tegemise tingimused on täidetud.
- (15a) *Komisjon peaks fondi rakendama eelarve otsese täitmise korras, et saavutada suurim võimalik tõhusus ja tulemuslikkus ning tagada täielik kooskõla liidu muude algatustega. Seepärast peaks komisjon jääma vastutavaks valiku- ja rahastamismenetluse eest, sealhulgas seoses eetilise hindamisega. Põhjendatud juhtudel võib komisjon siiski delegeerida teatavad fondi poolt rahaliselt toetatavate meetmete rakendamisega seotud ülesanded finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutustele. See võib toimuda näiteks juhul, kui projektijuhi on nimetanud meedet kaasrahastavad liikmesriigid, tingimusel et finantsmääruse nõuded on täidetud. Selline delegeerimine aitaks ühtlustada kaasrahastatavate meetmete haldamist ja tagada rahastamislepingu sujuva kooskõlastamise lepinguga, mille on omavahel sõlminud konsortsium ja meedet kaasrahastavate liikmesriikide poolt nimetatud projektijuht.*

(EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012.

- (16) Tõendamaks rahastatavate tegevuste majanduslikku elujõulisust, peavad vahendite **taotlejad** tõendama, et tegevuse need kulud, mida ei kaeta liidu vahenditest, kaetakse muudest vahenditest.
- (17) Kaitsevõime ühiseks edendamiseks ja soetamiseks peaksid liikmesriikide käsutuses olema eri liiki rahastamisvahendid. **Komisjon võiks** pakkuda mitmesuguseid vahendeid, **mida** liikmesriigid **saaksid vabatahtlikkuse alusel** kasutada koostöö edendamise ja ühishangete korraldamisega seotud rahastamisprobleemide lahendamisel. Selliste rahastamisvahendite kasutamine võiks veelgi edendada koostööpõhiste **ja piiriüleste** kaitseprojektide käivitamist ja suurendada kaitsekulutuste tulemuslikkust, sealhulgas **fondist** rahastatavate projektide puhul.
- (18) Arvestades kaitsetööstuse eripära, mille puhul nõudlus pärineb peaaegu eranditult liikmeriikidelt ja assotsieerunud riikidelt, kes kontrollivad ka kõikide kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate soetamist, sealhulgas eksporti, toimib kaitsesektor ainulaadsel viisil ega järgi traditsioonilisematel turgudel valitsevaid tavapäraseid reegleid ja ärimudeleid. Seepärast ei saa kaitsetööstuses võtta ette iserahastatavaid kaitsealaseid teadus- ja arendustegevuse projekte ning kõik teadus- ja arendustegevuse kulud katavad sageli liikmesriigid ja assotsieerunud riigid. Selleks et saavutada fondi eesmärgid, eriti eri liikmesriikidest ja assotsieerunud riikidest pärit **õigussubjektide** vahelise koostöö stimuleerimine, ning võttes arvesse kaitsesektori eripära, tuleks prototüüpide arendamise etapile eelnevate tegevuste puhul katta rahastamiskõlblikud kulud kuni täies ulatuses.
- (19) Prototüüpide arendamise etapp on kriitiline etapp, mille käigus liikmesriigid ja assotsieerunud riigid tavaliselt teevad otsuse koondinvesteeringu kohta ning käivitavad tulevaste kaitseotstarbeliste toodete või kaitsetehnoloogiate soetamise protsessi. Sellepärast lepivad liikmesriigid ja assotsieerunud riigid just selles etapis kokku vajalikes lubadustes, sealhulgas kulude jagamine ja projekti omandiõigused. Lubaduste usaldusväärsuse tagamiseks ei tohiks liidu poolne fondi raames pakutav rahastamine üldjuhul ületada 20 % rahastamiskõlblikest kuludest.
- (20) Prototüübi arendamisele järgnevatel etappidel tuleks lubada kuni 80 % rahastamine. Sellised toote ja tehnoloogia viimistlemise eelsed tegevused võivad nõuda siiski märkimisväärsed kulusid.

- (21) Kaitsesektori sidusrühmad peavad katma erilised kaudsed kulud, näiteks julgeolekukulud. Lisaks ei saa sidusrühmad erinevalt tsiviilsektorist saada tagasi teadus- ja arendustegevuse kulusid, kuna nad tegutsevad eriturul, kus puudub ostjapoolne nõudlus. Seepärast on põhjendatud 25 %-lise kindlasummalise määra lubamine koos võimalusega nõuda sisse kaudsed kulud, mis määratakse kindlaks vastavalt vahendite *saajate* tavapärastele kuluarvestustavadele, eeldusel et siseriiklikud ametiasutused aktsepteerivad kõnealuseid kuluarvestustavasid *võrreldavate kaitsevaldkonna tegevuste puhul*, ja et need edastatakse komisjonile. ■
- (21a) *Piiriüleste VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate osalusega meetmed toetavad tarneahelate avamist ning aitavad kaasa fondi eesmärkide saavutamisele. Need meetmed peaksid seetõttu olema rahastamiskõlblikud suurendatud rahastamismääraga, mida saaksid kasutada kõik osalevad üksused.*
- (22) Tagamaks, et rahastatud tegevused aitaksid kaasa Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimele ja tõhususele, on oluline, et liikmesriigid kavandaksid ■ lõpptoote ühist hankimist või kasutaksid tehnoloogiat, eriti ühise piiriülese hankimise teel, mille käigus liikmesriigid korraldavad hankemenetluse ühiselt, kasutades eelkõige kesket hankijat.
- (22a) *Selleks et tagada fondist rahaliselt toetatavate meetmete mõju Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõime ja tõhususe suurendajana, peaksid need meetmed olema suunatud turule ja lähtuma nõudlusest ning olema keskpikas kuni pikas perspektiivis majanduslikult tasuvad. Seetõttu tuleks arendustegevuse rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide puhul arvesse võtta asjaolu, et liikmesriigid kavatsesid kaitseotstarbelise lõpptoote hankida või tehnoloogiat kasutada koordineeritud viisil, sealhulgas vastastikuse mõistmise memorandumide või kavatsusavalduste abil. Arendustegevusele toetuse andmise kriteeriumide puhul tuleks arvesse võtta ka asjaolu, et liikmesriigid võtavad poliitilise või õigusliku kohustuse kaitseotstarbelist lõpptoodeid või kaitsetehnoloogiat ühiselt kasutada, omada või hooldada.*
- (23) Innovatsiooni ja tehnoloogiaarenduse edendamine liidu kaitsetööstuses peaks toimuma viisil, mis on kooskõlas liidu julgeoleku- ja kaitsehuvidega. Seega peaks üheks toetuse andmise kriteeriumiks olema tegevuse panus nendesse huvidesse ja kaitseuuringutesse ja liikmesriikide vahel ühiselt kokku lepitud kaitsevõime prioriteetidesse. ■

- (24) Rahastamiskõlblikud tegevused, mis on välja töötatud liidu institutsioonilises raamistikus toimuva alalise struktureeritud koostöö kontekstis, peaksid tagama eri liikmesriikides asuvate ettevõtjate tõhustatud koostöö ja seega aitama otseselt täita programmi eesmärgi. Kui sellised projektid valituks osutuvad, tuleks neile ette näha kõrgem rahastamismäär.
- (25) Komisjon võtab arvesse muid raamprogrammi „Euroopa horisont“ alusel rahastatud tegevusi, et vältida asjatut topelttööd ja tagada tsiviil- ja kaitseotstarbeliste teadusuuringute vastastikune kasulikkus **ja koostoime**.
- (26) Küberjulgeolek ja -kaitse on üha olulisemad probleemid ning komisjon ja **liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika** kõrge esindaja tunnistasid vajadust luua koostoimed fondi raames ellu viidavate küberkaitse tegevuste ja küberjulgeoleku valdkonnas tehtud liidu algatuste vahel (näiteks need, mis kuulutati välja ühisteatistes küberturvalisuse teemal). **Eelkõige peaks kavandatav Euroopa küberturvalisuse uurimis- ja pädevuskeskus püüdma luua koostoimeid küberturvalisuse tsiviil- ja kaitsemõõtme vahel. See võiks aktiivselt toetada liikmesriike ja muid asjaomaseid osalejaid, pakkudes nõustamist, jagades oskusteavet ning hõlbustades koostööd seoses konkreetsete projektide ja algatustega ning samuti liikmesriikide taotluste alusel, tegutsedes **fondi** projektijuhina.]**
- (27) Tuleks tagada ühtne lähenemisviis, ühendades omavahel komisjoni poolt **finantsmääruse** artikli 58 lõike 2 punkti b tähenduses käivitatud kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega **(EL) 2018/1092**¹ loodud Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi meetmed, et ühtlustada osalemistingimused, luua järjekindlamad vahendid, suurendada innovatsiooni, koostöö ja majanduslikku mõju, vältides samas tarbetut topelttööd ja killustumist. Sellise integreeritud lähenemisviisiga peaks fond aidama kaasa kaitseuuringute tulemuste paremale kasutusele võtmisele, täites teadusuuringute ja arendustegevuse **etapi** vahelise lünga kaitsesektori eripära arvestades ja edendades kõiki innovatsioonivorme, sealhulgas murrangulist innovatsiooni ■ . **Tsiviilvaldkonnas võib teatavatel juhtudel oodata ka positiivset ülekanduvat mõju.**

¹ **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1092, millega kehtestatakse Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programm eesmärgiga toetada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõime ja uuendusvõimet (ELT L 200, 7.8.2018, lk 30).**

- (28) **Kui see on tegevuse eripära arvestades asjakohane**, tuleks fondi eesmäärke samuti rahastada InvestEU rahastamisvahendite kaudu ja eelarvetagatise alusel.
- (29) Rahalist toetust tuleks kasutada turutõrgete või mittoptimaalsete investeerimisolukordade kõrvaldamiseks proportsionaalsel viisil ja tegevustega ei tohiks teha topelttööd ega välja tõrjuda erasektoripoolset rahastamist ega moonutada konkurentsi siseturul. Tegevustel peaks olema **liidu jaoks** selge lisaväärtus.
- (30) **Fondi** rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende suutlikkusest saavutada tegevuste erieesmäärke ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama kindlasummaliste maksete, kindlamääraliste maksete ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning finantsmääruse artikli 125 lõike 1 kohaste kuludega mitteseotud rahastamisvahendite kasutamist.
- (31) Komisjon peaks kooskõlas fondi eesmärkidega **ning võttes arvesse Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi ja liidu kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetmega saadud esmaseid kogemusi** kehtestama aastase tööprogrammi. Tööprogrammi koostamisel peaks komisjoni abistama komitee. **Komisjon peaks püüdma leida lahendusi, mis saaksid komitees võimalikult laialdase toetuse. Sellega seoses võib komitee tulla kokku riiklike kaitse- ja julgeolekuekspertide koosseisus, et anda komisjonile konkreetset abi, sealhulgas nõu seoses salastatud teabe kaitsega meetmete raames. Liikmesriikidel on õigus määrata komiteesse oma esindajaid. Komitee liikmetele tuleks anda varakult toimivad võimalused analüüsida rakendusaktide eelnõusid ja esitada nende kohta oma seisukohti.**
- (31a) **Tööprogrammide kategooriad peaksid hõlmama talitlusnõudeid, et tööstusele oleks selge, milliseid funktsioone ja ülesandeid peavad arendatavad võimed täitma. Sellised nõuded peaksid andma selge ettekujutuse oodatavast toimimisest, kuid need ei peaks olema suunatud konkreetsetele lahendustele või konkreetsetele üksustele ning ei tohiks takistada konkurentsi projektikonkursside tasandil.**
- (31b) **Tööprogrammide väljatöötamise ajal peaks komisjon komiteega peetavate asjakohaste konsultatsioonide teel ühtlasi tagama, et kavandatud teadus- või arendustegevusega välditakse tarbetut topelttööd. Sellega seoses võib komisjon eelnevalt hinnata võimalikke**

kattumisjuhtumeid, mis on seotud olemasolevate võimete või liidus juba rahastatavate teadus- või arendusprojektidega.

- (31bb) Komisjon peaks tagama tööprogrammide sidususe kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia kogu tööstustsükli ulatuses.*
- (31bc) Tööprogrammidega tuleks ka tagada, et piisav osa kogueelarvest suunatakse meetmetele, mis võimaldavad VKEdel piiriülest osalemist.*
- (31c) Euroopa Kaitseagentuurile antakse liikmesriikide komitees vaatlaja staatus, sest agentuuril on kaitsesektoris vajalikud teadmised ja kogemused. Kaitsevaldkonna eripära arvestades peaks komiteed tema töös abistama ka Euroopa välis teenistus.*
- (32) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused seoses tööprogrammi vastuvõtmise ning väljavalitud tegevuste rahastamiseks vajalike vahendite eraldamisega. Arendustegevuse puhul tuleks eriti võtta arvesse kaitsesektori eripära, eelkõige liikmesriikide ja/või assotsieerunud riikide vastutust seoses planeerimis- ja soetamisprotsessiga. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹.
- (32a) Pärast projektide hindamist sõltumatute ekspertide abiga, kelle turvavolitused peaksid kinnitama asjaomased liikmesriigid, peaks komisjon valima välja fondist rahaliselt toetatavad tegevused. Komisjon peaks looma sõltumatute ekspertide andmebaasi. Andmebaas ei peaks olema avalik. Sõltumatud eksperdid tuleks määrata vastavalt sellele, millised on nende oskused, kogemused ja teadmised neile antavaid ülesandeid arvestades. Sõltumatute ekspertide määramisel peaks komisjon võtma asjakohaseid meetmeid, et saavutada eksperdirühmade ja hindamiskomisjonide tasakaalustatud koosseis erinevaid oskusi, kogemusi, teadmisi, geograafilist mitmekesisust ja soolist kuuluvust silmas pidades, võttes arvesse olukorda konkreetse meetme valdkonnas Samuti tuleks püüda tagada ekspertide roteerumine ning era- ja avaliku sektori kohane tasakaal. Liikmesriike tuleks teavitada hindamise tulemustest – esitada neile väljavalitud meetmete pingerida, ja rahastatavate tegevuste edenemisest. Selleks et tagada käesoleva*

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

määruse rakendamise ning ka toetuse andmise otsuste vastuvõtmise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused seoses tööprogrammi vastuvõtmise ja rakendamisega. Neid volitusi tuleks täita kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011.

- (32b) *Sõltumatud eksperdid ei tohiks hinnata, nõu anda ega abistada küsimustes, mille puhul neil on huvide konflikt, eelkõige kui see on seotud nende praeguse positsiooniga. Eelkõige ei tohiks nad olla olukorras, kus nad võiksid kasutada saadavat teavet nende poolt hinnatava konsortsiumi kahjuks.*
- (32bb) *Uute kaitsetoodete või -tehnoloogiate kavandamisel või olemasolevate uuendamisel peaksid taotlejad kohustuma järgima eetika põhimõtteid, sealhulgas inimeste heaolu ja inimgenoomi kaitsega seonduvaid põhimõtteid, mis kajastuvad ka sellekohastes liikmesriikide, liidu ja rahvusvahelistes õigusaktides, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja Euroopa inimõiguste konventsioonis ning teatavatel juhtudel selle protokollides. Komisjon peaks tagama, et ettepanekuid kontrollitakse süstemaatiliselt, et selgitada välja suuri eetilisi probleeme tekitavad meetmed ja esitada need eetilise hindamiseks.*
- (33) *Avatud siseturu toetamiseks tuleks ärgitada osalema piiriüleseid VKEsid ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjaid kas konsortsiumi liikmetena, alltöövõtjatena või tarneahela osalistena.*
- (34) *Fondi edukuse tagamiseks peaks komisjon püüdma pidada dialoogi liikmesriikide ja kaitsetööstusega. Sellesse tuleks kaasata ka Euroopa Parlament kui kaasseadusandja ja oluline sidusrühm.*
- (35) *Käesoleva määrusega kehtestatakse Euroopa Kaitsefondile rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine juhis vastavalt [uuele institutsioonidevahelisele kokkuleppele] Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta¹. Komisjon peaks tagama, et haldusmenetlused hoitakse võimalikult lihtsana ning et need toovad kaasa võimalikult vähe lisakulusid.*

¹ Viidet ajakohastatakse: ELT C 373, 20.12.2013, lk 1. Kokkulepe on kättesaadav aadressil: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2013:373:TOC

- (36) Kui ei ole teisiti sätestatud, kohaldatakse fondi suhtes finantsmäärust. Selles määru­ses sätestatakse liidu eelarve täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, hangete, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarvetagatiste kohta.
- (37) Käesoleva määru­se suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud horisontaalseid finantseeskirju. Need eeskirjad on sätestatud finantsmääru­ses ning neis on sätestatud eelkõige eelarve koostamise ja täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, hangete, auhindade ja kaudse rahastamise kohta ning ette nähtud eelarvevahendite käsutajate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud eeskirjades on käsitletud ka liidu eelarve kaitsmist juhul, kui liikmesriikides esineb üldistunud puudusi õigusriigi toimimises, sest õigusriigi põhimõtte järgimine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise oluline eeltingimus.
- (38) Vastavalt finantsmääru­sele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määru­sele (EL, Euratom) nr 883/2013¹, nõukogu määru­sele (Euratom, EÜ) nr 2988/95², nõukogu määru­sele (Euratom, EÜ) nr 2185/96³ ja nõukogu määru­sele (EL) 2017/1939⁴ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, **sealhulgas** pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kadumaläinud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusuurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määru­se (EL, Euratom) nr 883/2013 ning nõukogu määru­se (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätetele ja neis määru­stes sätestatud korras, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määru­sele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999, (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

² Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

³ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁴ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

uurida *liidu finantshuve kahjustavaid õigusrikkumisi* ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371¹.

Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile *määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul* ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.

- (39) Euroopa Majanduspiirkonda (EEA) kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis on loodud Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga, milles on sätestatud liidu programmide rakendamine kõnealuse lepingu kohaselt tehtava otsusega. Käesoleva määrusega tuleks kehtestada erisäte, et anda vastutavale eelarvevahendite kasutajale Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutav juurdepääs, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi.
- (40) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe punktidele 22 ja 23 tuleb seda määrust hinnata teabe alusel, mis on kogutud konkreetse järelvalvekorra alusel, vältides samal ajal ülereguleerimist ja halduskoormust, eelkõige liikmesriikides. Kui see on asjakohane, võivad need nõuded sisaldada mõõdetavaid näitajaid, mille põhjal hinnata määruse mõju kohapeal. Komisjon peaks tegema hiljemalt neli aastat pärast fondi rakendamise algust vahehindamise, *muu hulgas selleks, et esitada ettepanekud mis tahes asjakohasteks käesoleva määruse muudatusteks*, ja lõpphindamise fondi rakendamisperioodi lõpus, käsitledes finantstegevust rahalise rakendamise tulemuste ja võimaluse korral ka tulemuste mõju seisukohast. *Sellest tulenevalt peaks lõpphindamise aruanne aitama ka kindlaks teha valdkonnad, milles liit on kaitseotstarbeliste toodete ja tehnoloogiate arendamisel sõltuv kolmandatest riikidest*. Komisjon peaks selle *lõpparuande* raames analüüsima ka VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate piiriülest osalust fondist rahastatavates projektides, sealhulgas VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate osalust üleilmsetes väärtusahelates, *ja fondi panust võimearendusplaanis tuvastatud puuduste käsitlemisel ning peaks hõlmama teavet vahendite saajate päritolu kohta, konkreetsetes meetmetes osalevate liikmesriikide ja*

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

assotsieerunud riikide arvu ja loodud intellektuaalomandi õiguste jaotust. Komisjon võib ka teha ettepaneku käesoleva määruse muutmiseks, et reageerida fondi rakendamise ajal toimuda võivatele sündmustele.

- (40a) *Komisjon peaks tegema regulaarset järelevalvet fondi rakendamise üle ja esitama kord aastas aruande saavutatud tulemuste kohta, sealhulgas selle kohta, kuidas võetakse fondi rakendamisel arvesse kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi ja teadusuuringute ettevalmistava meetmega seoses saadud teadmisi ja kogemusi. Selleks peaks komisjon kehtestama vajaliku järelevalvekorra. See aruanne tuleks esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning see ei tohiks sisaldada tundlikku teavet.*
- (41) Kajastades kliimamuutusega toimetuleku olulisust kooskõlas liidu kohustustega Pariisi kliimaleppe rakendamisel ja ÜRO säästva arengu eesmärkide täitmisel, aidatakse *selle fondiga* kliimameetmeid liidu poliitikas laiemalt kajastada ja saavutada üldeesmärki, et ELi eelarvekulutustest 25 % eraldatakse kliimaeesmärkide saavutamise toetamiseks. Asjaomased tegevused määratakse kindlaks fondi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ja neid hinnatakse uuesti vahehindamise raames.
- (42) Kuna fondist toetatakse ainult kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate uurimis- ja arendusetappe, ei peaks liidul olema fondist rahastatud tegevuste abil saadud toodete ja tehnoloogiate omandiõigusi ega intellektuaalomandiõigusi, välja arvatud siis, kui liidu abi antakse *riigihanke* teel. Siiski peaks huvitatud liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel olema teadusuuringutega seotud tegevuste puhul võimalus kasutada rahastatud tegevuste tulemusi, *et* osaleda ühisarenduse järeltegevustes ■ .
- (43) Liidu rahaline toetus ei tohiks mõjutada kaitseotstarbeliste toodete liidusiseseid tarneid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/43/EÜ¹ ega toodete, varustuse või tehnoloogia eksporti. *Liikmesriikide sõjalise varustuse ja sõjaliste tehnoloogiate eksporti reguleeritakse ühise seisukohaga 944/2008/ÜVJP.*
- (44) Tundliku taustteabe, *sealhulgas enne või väljaspool fondi tegevust koostatud andmete, oskusteabe või teabe* kasutamine volitamata isikute poolt või nende isikute juurdepääs *fondist rahaliselt toetatud meetmetega seoses* saavutatud tulemustele võib negatiivselt

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta (ELT L 146, 10.6.2009, lk 1).

mõjutada liidu või ühe või enama liikmesriigi huve. Seepärast peaks **tundliku** ja salastatud teabe käsitlemise suhtes kohaldatama asjakohaseid liidu **ja liikmesriikide** õigusakte

- (44a) *Selleks, et tagada salastatud teabe nõutaval tasemel turvalisus, tuleks salastatud rahastamislepingute sõlmimisel järgida tööstusjulgeoleku miinimumstandardeid. Sel eesmärgil ja kooskõlas komisjoni otsusega (EL, Euratom) 2015/444 peaks komisjon liikmesriikide määratud ekspertidele nõu andmiseks edastama programmi turvalisusjuhised, sealhulgas salastatuse taseme määramise juhendi.*
- (45) Komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada või muuta käesoleva määruse teatavaid mõjunäitajaid. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprill 2016 institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (46) Komisjon peaks fondi hallates järgima nõuetekohaselt konfidentsiaalsuse ja turvalisuse nõudeid, eelkõige salastatud ja tundliku teabe kaitset,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSE SUHTES KOHALDATAVAD

ÜHISÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa Kaitsefond (edaspidi „fond“), **nagu on sätestatud määruse .../.../EL (Horisont – 2018/0224(COD)) artikli 1 lõike 3 punktis b.**

Selles sätestatakse fondi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 0) „taotleja“ – õigussubjekt, kes esitab taotluse fondist toetuse saamiseks pärast projektikonkurssi või kooskõlas finantsmääruse artikli 195 punktiga e;**
- 1) „segarahastamistoiming“ – meetmed, mida toetatakse ELi eelarvest, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 punktis 6 määratletud segarahastamisvahendi raames, ja milles kombineeritakse tagastamatus vormis antav toetus **või** ELi eelarvest toetatavad rahastamisvahendid ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste rahastamisvahenditest ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite rahastamisvahenditest antav tagastatavas vormis toetus;**
- 1a) „sertifitseerimine“ – menetlus, mille raames riigi ametiasutus tõendab, et kaitseotstarbeline toode, materiaalne või immateriaalne komponent või kaitsetehnoloogia vastab kohaldatavatele normidele;**
- 1b) „salastatud teave“ – mis tahes vormis teave või materjal, mille loata avaldamine võib ühel või teisel määral kahjustada Euroopa Liidu, või liidu ühe või mitme liikmesriigi huve ning millel on ELi või sellele vastav salastusmärke vastavalt nõukogus kokku**

tulnud Euroopa Liidu liikmesriikide kokkuleppele, mis käsitleb Euroopa Liidu huvides vahetatava salastatud teabe kaitset (2011/C 202/05);

- 1c) *„konsortsium“ – konsortsiumilepingu kaudu seotud taotlejate või vahendite saajate koostöörühm, mis on loodud käesoleva fondi kohaste tegevuste elluviimiseks;*
- 1d) *„koordinaator“ – konsortsiumi liikmeks olev õigussubjekt, kelle on kõik konsortsiumi liikmed määranud komisjoniga suhtlemise peamiseks kontaktpunktiks;*
- 2) „kontroll“ – õigus otsustavalt mõjutada õigussubjekti kas otse või kaudselt ühe või mitme vahendava õigussubjekti kaudu;
- 3) „arendustegevus“ – tegevus, mis seisneb ■ arendusetapis kaitsele suunatud tegevustes, mis hõlmavad uusi tooteid või tehnoloogiaid või millega ajakohastatakse olemasolevaid tooteid või tehnoloogiaid, välja arvatud relvade tootmine või kasutamine;
- 4) „murranguline kaitsetehnoloogia“ – tehnoloogia, *mis tekitab olulise muutuse, sealhulgas tõhustatud või täiesti uue tehnoloogia, mis tekitab paradigmuuutuse kaitsepoliitika kontseptsioonidesse ja praktikasse, sealhulgas asendab olemasolevaid kaitsetehnoloogiaid või muudab need tarbetuks;*
- 5) „juhtimisstruktuur“ – õigussubjekti asutus, mis on määratud vastavalt siseriiklikule õigusele, *mis vajaduse korral annab aru tegevjuhile*, millele on antud volitused õigussubjekti strateegia, eesmärkide ja üldise suuna määramiseks ning mis *teostab* järelevalvet ja seiret juhatuse otsuste tegemise üle;
- 5a) *„uus teave“ – fondi tegevuse tulemusena saadud andmed, oskusteave või teave mis tahes vormis või kujul;*
- 6) „õigussubjekt“ – ■ juriidiline isik, kes on asutatud ja sellisena tunnustatud siseriikliku õiguse, liidu õiguse või rahvusvahelise õiguse alusel, kellel on iseseisev õigusvõime ning õigus enda nimel toimides teostada õigusi ja kanda kohustusi, või üksus, mis ei ole juriidiline isik vastavalt finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktile c;

- 7) „keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtja“ – ettevõtja, mis ei ole väike ja keskmise suurusega ettevõtja ning millel on kuni 3000 töötajat, kusjuures töötajate arv arvutatakse vastavalt komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ¹ lisa artiklitele 3–6;
- 8) „kommertskasutusele eelnev hange” – teadus- ja arendusteenuste hange, mis hõlmab turutingimustele vastava riski ja kasu jagamist ning konkurentsivõimelist arengut etappides, kus teadus- ja arendusteenuste hanke etapp on selgelt eraldatud lõpptoodete kaubanduslike koguste kasutuselevõttust;
- 9) „projektijuht“ – avaliku sektori hankija, mis on asutatud liikmesriigis või assotsieerunud riigis **ning millele liikmesriik või assotsieerunud riik või liikmesriikide või assotsieerunud riikide rühm on andnud ülesande** hallata alaliselt või ajutiselt hargmaist relvastusprojekti;
- 9a) „kvalifitseerimine“ – terviklik menetlus, mille käigus tõendatakse, et kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või kaitsetehnoloogia kavand vastab täpsustatud nõuetele, ning esitatakse objektiivsed tõendid selle kohta, et kavandile kehtestatud konkreetsed nõuded on täidetud;
- 10) „vahendite saaja“ – õigussubjekt, **kellega on sõlmitud rahastamisleping või kellele on teatatud rahastamisotsusest**;
- 11) „teadustegevus“ – tegevus, mis seisneb **peamiselt uurimistegevuses, eelkõige rakendusuuringute ja vajaduse korral fundamentaaluuringute tegemises, eesmärgiga saada uusi teadmisi ja keskendudes eranditult kaitserakendustele**;
- 12) „tulemused“ – tegevuse materiaalne või immateriaalne tulemus, näiteks andmed, oskusteave või teave olenemata selle vormist või laadist, selle kaitsmise võimalikkusest või võimatusest, samuti sellega kaasnevad õigused, sealhulgas intellektuaalomandiõigused;
- 12a) „tundlik teave“ – teave ja andmed, sealhulgas salastatud teave, mida peab kaitsma loata juurdepääsu või avaldamise eest liikmesriigi või liidu õiguses sätestatud kohustuste tõttu või selleks, et kaitsta üksikisiku või organisatsiooni privaatsust või turvalisust;

- 12b) „väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad“ ehk „VKEd“ – väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad vastavalt komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ määratlusele;
- 13) „eriaruanne“ – teadustegevuse konkreetne väljund, milles võetakse kokku tegevuse tulemused, esitatakse ulatuslikku teavet peamiste põhimõtete, eesmärkide, tegelike tulemite, peamiste omaduste, läbitud katsete, võimalike eeliste, kaitsevaldkonnas võimaliku rakendamise ning teadustegevuse tulemuste oodatava kasutuse kohta **arendustegevuses, sealhulgas teave intellektuaalomandiõiguste omamise kohta, kusjuures teave intellektuaalomandiõiguste kohta ei ole kohustuslik**;
- 14) „süsteemi prototüüp“ – toote või tehnoloogia mudel, mille abil on võimalik demonstreerida toimimist tegevuskeskkonnas;
- 15) „kolmas riik“ – riik, mis ei ole liidu liikmesriik;
- 16) „mitteassotsieerunud kolmas riik“ – kolmas riik, kes ei ole assotsieerunud riik artikli 5 tähenduses;
- 17) „mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus“ – õigussubjekt, mis on asutatud mitteassotsieerunud kolmandas riigis või, **juhul kui see on asutatud liidus või assotsieerunud riigis**, mille juhtimisstruktuurid asuvad mitteassotsieerunud kolmandas riigis.

Artikkel 3

Fondi eesmärgid

1. Fondi üldeesmärk on soodustada Euroopa **kaitsesektori tehnoloogia- ja tööstusbaasi** konkurentsivõimet, tõhusust ja innovatsioonisuutlikkust **kogu liidu ulatuses, aidata sellega suurendada liidu strateegilist sõltumatust ja tegevusvabadust**, toetades õigussubjektide, sealhulgas VKEd ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate ühistegevust ja piiriülest koostööd kogu liidus, **samuti tugevdades ja parandades kaitsevaldkonna tarne- ja väärtusahelate paindlikkust, laiendades piiriülest koostööd õigussubjektide vahel ning edendades innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia tööstustsükli igas etapis** ■ . ■
2. Fondi konkreetsed eesmärgid on järgmised:

- a) toetada teadusalast **koostööd**, mis võiks **kogu liidus** märkimisväärselt tulevase kaitsevõime tulemuslikkust parandada, suurendades innovatsiooni võimalikult palju ja luues uusi kaitseotstarbelisi tooteid ja kaitsetehnoloogiaid, sealhulgas murrangulisi tehnoloogiaid, **ning saavutada liidus kaitseuuringute kulutuste võimalikult tõhus kasutamine**;
- b) toetada kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia arendamist **koostöös** , aidates nii tõhustada liidus tehtavaid kaitsekulutusi, suurendades mastaabisäästu, vähendades tarbetu topelttöö ohtu **ja seeläbi stimuleerides Euroopa toodete ja tehnoloogiade turupositsiooni ning** vähendades kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia killustatust kogu liidus. Lõppkokkuvõttes **soodustab fond kaitstesüsteemide suuremat standardimist ja** aitab luua liikmesriikide kaitsevõime suuremat koostegutsemisvõimet.

See koostöö on kooskõlas liikmesriikide ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning eeskätt võimearendusplaani raames ühiselt kokku lepitud kaitsevõime prioriteetidega.

Sellega seoses võib samuti arvesse võtta piirkondlikke ja rahvusvahelisi prioriteete, kui need teenivad ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames kindlaks määratud liidu julgeoleku- ja kaitsehuve ning kui võetakse arvesse vajadust vältida tarbetut dubleerimist, tingimusel et need ei välista ühegi liikmesriigi või assotsieerunud riigi osalemise võimalust.

Artikkel 4

Eelarve

1. **Vastavalt määruse .../.../EL artikli 9 lõikele 1 on** Euroopa Kaitsefondi rakendamise rahastamispakett aastatel 2021–2027 **11 453 260 000 eurot 2018. aasta hindades (13 000 000 000 eurot jooksevhindades).**
2. Lõikes 1 osutatud summa ■ jaotus on järgmine:
 - a) **■ 3 612 182 000 eurot 2018. aasta hindades (4 100 000 000 eurot jooksevhindades)** teadustegevuseks;

- b) **7 841 078 000** eurot **2018. aasta hindades** (8 900 000 000 eurot jooksevhindades) arendustegevuseks.

- 2a. **Ettenägematutele olukordadele või uutele arengusuundumustele ja vajadustele reageerimiseks võib komisjon lõikes 2 osutatud eraldisi teadus- ja arendustegevuseks kuni 20 % ulatuses ümber jagada.**
3. Lõikes 1 nimetatud summat võib kasutada ka fondi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide jaoks.
4. **Vähemalt 4 % ja kuni 8 %** lõikes 1 osutatud rahastamispaketist eraldatakse **projektikonkurssidele või rahastamisotsustele** murrangulise kaitsetehnoloogia toetamiseks.

Artikkel 5

Assotsieerunud riigid

Fondis võivad osaleda Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, vastavalt EMP lepingus sätestatud tingimustele. **Käesoleva artikli kohast rahalist osalust fondis käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli [21 lõikele 5] sihtotstarbelise tuluna.**

Artikkel 6

Toetus murrangulisele kaitsetehnoloogiale

1. Komisjon eraldab vahendeid **avatud ja avalike konsultatsioonide tulemusel, mida peetakse selliste tehnoloogiate üle, mille kaitserakendustel on potentsiaal oluliselt muuta** tööprogrammides kindlaks määratud sekkumisvaldkondade **kaitsepoliitikat**.
2. **Tööprogrammides esitatakse sellistele murrangulistele kaitsetehnoloogiatele** kõige paremini **sobivad rahastamisvormid**.

Artikkel 7

Eetika

1. Fondi raames **rakendatavad meetmed peavad olema kooskõlas asjakohase liikmesriikide, liidu ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga. Need**

meetmed peavad ühtlasi vastama eetika põhimõtetele, mis sisalduvad ka asjaomases siseriiklikus, liidu ja rahvusvahelises õiguses.

2. *Komisjon kontrollib enne rahastamislepingu allkirjastamist konsortsiumi koostatud eetilise hinnangu põhjal ettepanekuid, et selgitada välja need tegevused, mis põhjustavad [] tõsisemaid eetilisi, sealhulgas rakendamistingimustega seonduvaid küsimusi, ja [] esitada need vajaduse korral eetilise hindamiseks.*

Eetikakontrolli ja hindamisi teeb komisjon *eri taustaga, eeskätt tunnustatud sõltumatute* kaitse-eetika ekspertide abiga.

Eetiliselt tundlike tegevuste läbiviimise tingimused määratakse kindlaks rahastamislepingus.

Komisjon tagab igal võimalusel eetikaga seotud menetluste läbipaistvuse *ja annab sellest aru vastavalt artiklis 32 sätestatud kohustustele. Ekspertid on võimalikult paljusid eri liikmesriike esindavad kodanikud.*

3. Tegevuses osalevad üksused omandavad enne asjaomaste tegevuste algust kõik *asjakohased* load ja muud kohustuslikud dokumendid, *mida nõuavad riiklikud või kohalikud eetikakomisjonid või muud asutused*, nagu andmekaitseasutused. Need dokumendid arhiveeritakse ja esitatakse *taotluse korral* komisjonile.

[]

5. Eetiliselt sobimatud *ettepanekud lükatakse* tagasi [] .

[]

Artikkel 8

ELi poolse rahastamise rakendamine ja vormid

1. Fondi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele.
- 1a. *Erandina lõikest 1 võib põhjendatud juhtudel rakendada kaudse eelarve täitmise raames erimeetmeid, mille on kehtestanud finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutused. See ei või hõlmata artiklis 12 osutatud valiku- ja rahastamismenetlust.*

2. *Vastavalt finantsmäärusele võidakse fondi raames vahendeid eraldada toetustena, auhindadena ja hankemenetluse teel ning vajaduse korral, pidades silmas meetme laadi, segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.*
- 2a. *Segarahastamistoiminguid tehakse kooskõlas finantsmääruse X jaotise ja InvestEU määruse kohaselt.*
- 2b. *Rahastamisvahendid peavad olema suunatud rangelt ainult vahendite saajatele.*

Artikkel 10

Rahastamiskõlblikud üksused

1. *Vahendite saajad ja alltöövõtjad, kes osalevad fondist rahaliselt toetatavas tegevuses, on asutatud liidus või assotsieerunud riigis .*
- 1a. *Vahendite saajate ja tegevuses osalevate alltöövõtjate taristu, rajatised, vara ja ressursid, mida kasutatakse fondist rahaliselt toetatavate tegevuste jaoks, peavad kogu tegevuse kestuse ajal asuma liikmesriigi või assotsieerunud riigi territooriumil ning nende juhtimisstruktuurid peavad asuma liidus või assotsieerunud riigis.*
- 1b. *Seoses fondist rahaliselt toetatava tegevusega ei tohi vahendite saajad ja tegevuses osalevad alltöövõtjad olla mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all.*
2. *Erandina käesoleva artikli lõikest 1 b loetakse rahastamiskõlblikuks vahendite saajaks või tegevusega seotud alltöövõtjaks selline liidus või assotsieerunud riigis asutatud õigussubjekt, kes on mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all, üksnes juhul, kui tema asukohaks olev liikmesriik või assotsieerunud riik kiidab kooskõlas oma siseriiklike menetlustega tagatised heaks ja*

need tehakse komisjonile kättesaadavaks. Nimetatud tagatistes võidakse osutada õigussubjekti liidus või assotsieerunud riigis asuvale juhtimisstruktuurile. Kui seda peab asjakohaseks õigussubjekti asukohaks olev liikmesriik või assotsieerunud riik, võib tagatistes osutada ka valitsuse eriõigustele õigussubjekti üle kontrolli teostamisel.

Tagatised peavad andma kindluse, et õigussubjekti osalemine tegevuses ei ole vastuolus liidu ega selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega, mis on kindlaks määratud ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames kooskõlas Euroopa Liidu lepingu V jaotisega, ega artiklis 3 sätestatud eesmärkidega. Tagatised peavad ka vastama artiklitele 22 ja 25. Tagatistest peab eeskätt nähtuma, et tegevuse eesmärkide saavutamiseks on olemas meetmed, millega tagatakse järgmist:

- a) *õigussubjekti üle ei teostata kontrolli viisil, mis takistab või piirab tema suutlikkust tegevust ellu viia või saavutada tulemusi, seab piiranguid seoses tema tegevuse eesmärgil vajamineva taristu, rajatiste, vara, ressursside, intellektuaalomandi või oskusteabega või kahjustab tema suutlikkust ja standardeid, mida on vaja tegevuse elluviimiseks;*
- b) *mitteassotsieerunud kolmandal riigil või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusel takistatakse juurdepääs tegevusega seotud tundlikule teabele; tegevusega seotud töötajad või muud isikud on vajaduse korral läbinud liikmesriigi või assotsieerunud riigi julgeolekukontrolli;*
- c) *tegevuse käigus tekkiv intellektuaalomand ja tegevuse tulemused jäävad nii tegevuse elluviimise ajal kui ka pärast selle lõpuleviimist vahendite saajale, neid ei kontrolli ja neile ei sea piiranguid mitteassotsieerunud kolmas riik ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus ning neid ei või liidust ega assotsieerunud riikidest eksportida ega neile väljaspool liitu või väljaspool assotsieerunud riike juurdepääsu võimaldada ilma õigussubjekti asukohaks oleva liikmesriigi või assotsieerunud riigi nõusolekuta ning eksport peab toimuma kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega.*

Kui seda peab asjakohaseks õigussubjekti asukohaks olev liikmesriik või assotsieerunud riik, võib esitada lisatagatisi.

Komisjon teavitab artiklis 28 osutatud komiteed kõigist õigussubjektidest, kes on käesoleva lõike kohaselt rahastamiskõlblikud.

4. *Olemasolevate konkurentsivõimeliste alternatiivide puudumisel liidus või assotsieerunud riigis* võivad vahendite saajad ja tegevuses osalevad alltöövõtjad kasutada oma vara, taristut, rajatisi ja ressursse, *mis asuvad või mida hoitakse väljaspool liidu liikmesriikide või assotsieerunud riikide territooriumi, kui see ei ole vastuolus* liidu ega selle liikmesriikide *julgeoleku- ja kaitsehuvidega, toimub kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega ja on täielikult kooskõlas artiklitega 22 ja 25. Nende meetmetega* seotud kulud ei ole *kõlblikud fondist rahalise toetuse saamiseks.*

4a. *Rahastamiskõlbliku tegevuse elluviimisel* võivad vahendite saajad ja tegevuses osalevad alltöövõtjad *samuti teha koostööd õigussubjektidega, kes on asutatud väljaspool liikmesriikide või assotsieerunud riikide territooriumi või kes on mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all, sealhulgas kasutades nende õigussubjektide vara, taristut, rajatisi ja ressursse, juhul kui see ei ole vastuolus liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega. Selline koostöö peab olema kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega ning olema täielikus kooskõlas artiklitega 22 ja 25.*

Mitteassotsieerunud kolmas riik või muu mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus ei tohi ilma loata pääseda juurde tegevuse elluviimisega seotud salastatud teabele ja samuti tuleb vältida võimalikku ebasoodsat mõju meetme jaoks otsustava tähtsusega sisendi varustuskindlusele.

Nende meetmetega seotud kulud ei ole kõlblikud fondist rahastamise saamiseks

6. Taotlejad esitavad kogu asjakohase teabe, mida on vaja *rahastamiskõlblikkuse* kriteeriumidele vastavuse hindamiseks. *Kui tegevuse elluviimise jooksul toimub muutus, mis seab kahtluse alla kõlblikkuskriteeriumidele vastavuse, teatab asjaomane õigussubjekt sellest komisjonile, kes hindab, kas nimetatud kõlblikkuskriteeriumid ja tingimused on endiselt täidetud, ja käsitleb selle muutuse võimalikku mõju tegevuse rahastamisele.*

7. ■
8. ■
9. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab alltöövõtja, **kes osaleb fondist rahaliselt toetatavas tegevuses**, alltöövõtjat, kellel on otsene lepinguline suhe vahendite saajaga, muid alltöövõtjaid, kellele eraldatakse vähemalt 10 % tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest, ja alltöövõtjat, kes võib vajada tegevuse elluviimiseks juurdepääsu salastatud teabele **ja kes ei ole konsortsiumi liikmed**.

Artikkel 11

Rahastamiskõlblikud tegevused

1. Rahastamiskõlblikud on üksnes tegevused, millega täidetakse artiklis 3 osutatud eesmärgid.
2. Fond pakub toetust tegevustele, mis hõlmavad uusi **kaitseotstarbelisi tooteid ja kaitsetehnoloogiaid** ja olemasolevate toodete ja tehnoloogiate täiustamist, eeldusel et mitteassotsieerunud **kolmas riik** ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi **üksus ei ole seadnud** täiustamiseks **vajaliku olemasoleva teabe kasutamisele piiranguid otseselt või kaudselt ühe või mitme vahendava õigussubjekti kaudu nii, et tegevust ei ole võimalik läbi viia**.
3. Rahastamiskõlblik tegevus peab olema seotud ühe või mitme järgnevalt loetletud **tegevusega**:
 - a) tegevused, mille eesmärk on luua, toetada ja täiustada ■ teadmisi, **tooteid ja tehnoloogiat, sealhulgas murrangulist tehnoloogiat**, mille abil on võimalik saavutada märkimisväärsed tulemusi kaitsevaldkonnas;
 - b) tegevused, mille eesmärk on suurendada koostegevusvõimet ja vastupidavusvõimet, sealhulgas turvaline andmete loomine ■, elutähtsa kaitsetehnoloogia täiustamine, varustuskindluse suurendamine või kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia tõhusa kasutamise võimaldamine;
 - c) uuringud, sealhulgas teostatavusuuringud **uute** või täiustatud **tehnoloogiate, toodete, protsesside, teenuste ja lahenduste** kohta ■ ;

- d) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia kavandamine või kavandi aluseks oleva tehnilise kirjelduse koostamine, mis võib hõlmata osalisi katsetusi riski vähendamiseks tööstus- või esinduskeskkonnas;
- e) kaitseotstarbelise toote mudeli, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia väljatöötamine, mille abil on võimalik demonstreerida mudeli, komponendi või tehnoloogia toimimist tegevuskeskkonnas (süsteemi prototüüp);
- f) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia katsetamine;
- g) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia kvalifitseerimine ■ ;
- h) kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või tehnoloogia sertifitseerimine ■ ;
- i) tehnoloogia või vara arendamine, mis suurendab kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia tõhusust kogu olelusringi jooksul.

■

4. Tegevuse puhul **tehakse koostööd konsortsiumis, kuhu kuulub** vähemalt **kolm rahastamiskõlblikku õigussubjekti, mis on asutatud** vähemalt kolmes eri liikmesriigis või assotsieerunud riigis ■ . Vähemalt kolm nendest vähemalt kahes liikmesriigis ■ või assotsieerunud riigis asutatud rahastamiskõlblikust õigussubjektist ei tohi kogu tegevuse elluviimise käigus ■ olla kas otseselt või kaudselt sama üksuse kontrolli all ega vastastikku üksteise kontrolli all.
5. Lõiget 4 ei kohaldata **tegevuse suhtes, mis on seotud murranguliste kaitsetehnoloogiatega, ega** lõike 3 punktis c ■ osutatud tegevuste suhtes.
6. Rahastamiskõlblikud ei ole tegevused selliste toodete ja tehnoloogiate väljatöötamiseks, mille kasutus, väljatöötamine või tootmine on kohaldatava rahvusvahelise õiguse kohaselt keelatud.

Fondist rahalise toetuse saamise tingimustele ei vasta ka tegevus selliste autonoomsete surmavate relvade väljatöötamiseks, millel puudub sihtmärkide valimisel ja inimeste

ründamise otsuse tegemisel tegelik inimkontroll, ilma et see piiraks võimalust toetada rahaliselt tegevusi, mille eesmärk on varajase hoiatamise süsteemide ja vastumeetmete väljatöötamine kaitseotstarbel.

Artikkel 12

Valiku- ja rahastamismenetlus

1. *Liidu rahalist toetust antakse projektikonkursi kutsete alusel, mis avaldatakse kooskõlas finantsmäärusega. Teatud nõuetekohaselt põhjendatud ja erandlikel asjaoludel võidakse anda ka liidu rahalist toetust kooskõlas finantsmääruse* **II** *artikli 195 punktiga e* **II** *.*

- 2a. **II** *Rahastamise andmiseks võtab komisjon vastu rakendusaktid kooskõlas artikli 28 lõikes 2 osutatud menetlusega.*

Artikkel 13

Hindamiskriteeriumid

Iga taotlust hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

- a) panus tipptasemesse või potentsiaalsesse murrangulisusesse kaitsevaldkonnas, eeskätt näidates, et kavandatud tegevuse oodatavad tulemused pakuvad märkimisväärsed eeliseid võrreldes olemasolevate *kaitseotstarbeliste* toodete või *kaitsetehnoloogiatega*;
- b) panus Euroopa kaitsetööstuse innovatsiooni ja tehnoloogiaarendusse, eeskätt näidates, et kavandatud tegevus sisaldab teedrajavaid või uudseid kontseptsioone ja lähenemisviise, uusi paljulubavaid tehnoloogilisi täiustusi või selliste tehnoloogiate või kontseptsioonide kohaldamist, mida ei ole kaitsektoris varem kohaldatud, *vältides samas tarbetut topelttööd*;

- c) panus Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimesse, *näidates, et kavandatud tegevuse puhul on kulutõhusus ja tulemuslikkus tõendatavalt heas tasakaalus, luues seega uusi turuvõimalusi* kogu liidus *ja mujal ning kiirendades* äriühingute kasvu ■ kogu liidus;
-
- d) panus *Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi sõltumatusesse, sealhulgas suurendades sõltumatust ELi välistest allikatest ja tugevdades tarnekindlust, ning* panus liidu julgeoleku- ja kaitsealastesse huvidesse kooskõlas *artiklis 3* ■ osutatud prioriteetidega;
- e) panus uue piiriülese koostöö loomisse õigussubjektide vahel, *kes on asutatud liikmesriikides või assotsieerunud riikides*, eelkõige VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate vahel, *kes osalevad olulisel määral tegevuses vahendite saajatena, alltöövõtjatena või muude tarneahela osalistena ning kes on asutatud mõnes muus liikmesriigis* ■ või assotsieerunud riigis kui selles, kus on asutatud konsortsiumisse kuuluvad muud kui VKEdest ettevõtjad *või keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad*;
- f) tegevuse rakendamise kvaliteet ja tulemuslikkus.
-

Artikkel 14

Kaasrahastamismäär

1. Fondist *rahastatakse* kuni 100 % tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest, *mis on loetletud artikli 11 lõikes 3*, ilma et see piiraks *finantsmääruse artikli 190 kohaldamist*.
2. Lõikest 1 võib erandeid teha järgmistel juhtudel:
 - a) artikli 11 lõike 3 punktis e määratletud tegevuste jaoks fondist antav rahaline abi ei või ületada 20 % tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest;
 - b) artikli 11 lõike 3 punktides f–h määratletud tegevuste jaoks fondist antav rahaline abi ei või ületada 80 % tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest.
3. Arendustegevuse puhul suurendatakse rahastamismäära järgmistel juhtudel:

- a) nõukogu 11. detsembri 2017. aasta otsuse 2017/2315/ÜVJP alusel loodud alalise struktureeritud koostöö kontekstis väljatöötatud tegevusele antavat rahalist toetust võidakse suurendada täiendava 10 protsendipunkti võrra;

- b) *kui vähemalt 10 % tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest on eraldatud liikmesriigis või assotsieerunud riigis asutatud VKEdele, kes osalevad tegevuses vahendite saajatena või tarneahela osalistena, võib tegevuse rahastamisäära suurendada kooskõlas käesoleva lõike teise ja kolmanda lõiguga.*

Rahastamismäära võidakse suurendada protsendipunktide võrra, mis on võrdne protsendiga tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest, mis eraldatakse VKEdele, mis on asutatud liikmesriigis või assotsieerunud riigis, kus on asutatud muud kui VKEdest vahendite saajad, kes osalevad tegevuses vahendite saajatena või tarneahela osalistena, kuid mitte rohkem kui täiendava 5 protsendipunkti võrra.

Rahastamismäära võidakse suurendada protsendipunktide võrra, mis on võrdne kahekordse protsendiga tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest, mis eraldatakse VKEdele, mis on asutatud mõnes muus liikmesriigis või assotsieerunud riigis kui selles, kus on asutatud muud kui VKEdest vahendite saajad, kes osalevad tegevuses vahendite saajatena või tarneahela osalistena;

- c) *tegevust võidakse toetada täiendava 10 protsendipunkti võrra kõrgema rahastamismääraga, kui vähemalt 15 % tegevuse rahastamiskõlblike kulude kogusummas on eraldatud liidus või assotsieerunud riigis asutatud keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele;*

- d) tegevuse rahastamismäära üldine suurendamine ei tohi ületada 35 protsendipunkti.

Fondist antav liidu rahaline abi, sealhulgas kõrgem rahastamismäär, ei tohi olla suurem kui 100 % tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest.

Artikkel 15

Finantssuutlikkus

Erandina finantsmääruse artiklist 198 :

- a) kontrollitakse üksnes koordinaatori finantssuutlikkust ning üksnes juhul, kui tegevusele taotletakse liidu rahastamist summas 500 000 eurot või rohkem. Kui on põhjust kahelda

finantssuutlikkuses, kontrollib komisjon ka muude taotlejate finantssuutlikkust ja koordinaatorite finantssuutlikkust, kui rahastamine jääb allapoole esimeses lauses osutatud künnist;

- b) finantssuutlikkust ei kontrollita selliste õigussubjektide puhul, kelle maksejõulisuse **tagavad liikmesriikide asjaomased ametiasutused**;
- c) kui finantssuutlikkus on struktuurselt tagatud teise õigussubjekti poolt, kontrollitakse viimase finantssuutlikkust.

Artikkel 16

Kaudsed kulud

1. **Erandina finantsmääruse artikli 181 lõikest 6 kasutatakse** kaudsete rahastamiskõlblike kulude kindlaksmääramiseks ■ kindlasummalist makset, milleks on 25 % otsestest rahastamiskõlblikest kuludest, v.a alltöövõtmisega seotud otsesed rahastamiskõlblikud kulud ja rahaline toetus kolmandatele isikutele ja mis tahes ühikukulud või ühekordsed summad, mis sisaldavad kaudseid kulusid.
2. **Teise võimalusena** võidakse ■ kaudsed kulud määrata kindlaks kooskõlas vahendite saaja tavapärase kuluarvestustavadega vastavalt tegelikele kaudsetele kuludele, eeldusel et siseriiklikud ametiasutused aktsepteerivad kõnealuseid kuluarvestustavasid **võrreldavate kaitsevaldkonna tegevuste puhul** kooskõlas finantsmääruse artikliga ■ 185■ , ja et need edastatakse komisjonile.

Artikkel 17

Kindlasummalise koondmakse või kuludega mitteseotud makse kasutamine

1. **Kui liidu antav kaasrahastamine on väiksem kui 50 % tegevuse kulude kogusummast**, võib komisjon kasutada:
 - a) osamakset, mis ei ole seotud finantsmääruse artikli ■ 180 lõikes 3■ osutatud kuludega ja lähtuda tulemustest, mis on saavutatud võrreldes varem seatud eesmärkide või tulemusnäitajatega, või
 - b) finantsmääruse artiklis ■ 182■ osutatud kindlasummalist koondmakset ja lähtuda kaasrahastavate liikmesriikide või assotsieerunud riikide ametiasutuste poolt juba heaks kiidetud tegevuse esialgsest eelarvest.

2. Kaudsed kulud arvatakse kindlasummalise koondmakse hulka.

Artikkel 18

Kommertskasutusele eelnev hange

1. Liit võib toetada kommertskasutusele eelnevat hanget, andes toetuse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2014/24/EL¹, 2014/25/EL² ja 2009/81/EÜ³ määratletud avaliku sektori hankijale või võrgustiku sektori hankijale, kui Euroopa Parlament ja nõukogu hangivad ühiselt **kaitsevaldkonna** teadus- ja **arendusteenuseid** või koordineerivad oma hankemenetlusi.
2. Hankemenetlus:
 - a) peab olema kooskõlas käesoleva määrusega;
 - b) võib ühe ja sama menetluse käigus lubada sõlmida mitu lepingut (hulgihange);
 - c) näeb ette hankelepingute sõlmimise pakkuja või pakkujatega, kes teeb/teevad parima hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumuse, **tagades samas huvide konflikti puudumise**.

Artikkel 19

Tagatisfond

Riski, mis on seotud vahendite saajale määratud vahendite tagasinõudmisega, võib katta vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega ning neid osamakseid käsitatakse piisava tagatisena finantsmääruse tähenduses. Kohaldatakse määruse XXX [tagatisfondi määruse järeltulija] [artiklit X].

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/81/EÜ, 13. juuli 2009, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

Artikkel 20

Hangete ja auhindade rahastamiskõlblikkuse tingimused

1. *Auhindade suhtes kohaldatakse artikleid 10 ja 11 mutatis mutandis.*
2. *Artikli 11 lõike 3 punktis c osutatud uuringute hangete suhtes kohaldatakse mutatis mutandis artiklit 10, tehes erandi finantsmääruse artiklist 176, ja artiklit 11.*

II JAOTIS

TEADUSTEGEVUSE SUHTES KOHALDATAVAD

ERISÄTTED

Artikkel 22

Teadustegevuse tulemuste omandiõigus

1. ***Fondist rahaliselt toetatava teadustegevuse*** tulemused kuuluvad need saavutanud vahendite saajatele. Kui tulemused on saavutanud õigussubjektid ühiselt ja nende panust ei ole võimalik kindlaks määrata või kui selliseid ühiseid tulemusi ei ole võimalik eraldada, kuuluvad tulemused kõnealustele õigussubjektidele ühiselt. ***Ühisomanikud sõlmivad kokkuleppe kõnealuse ühisomandi jagamise ja kasutamise tingimuste kohta vastavalt toetuslepingust tulenevatele kohustustele.***
2. ***Erandina lõikest 1*** kuuluvad fondist rahaliselt toetatava teadustegevuse tulemused liidule, ***kui liidu abi antakse riigihanke vormis.*** Liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel on ***kirjaliku*** taotluse korral õigus tulemusi tasuta kasutada.
3. ***Fondist rahaliselt toetatava teadustegevuse tulemusi ei kontrolli ja neid ei piira ükski*** mitteassotsieerunud kolmas riik ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus ***otse***selt ega kaudselt ühe või mitme õigussubjektist ***vahendaja kaudu***, sealhulgas ***mis puudutab*** tehnosiiret.
4. ***Pidades silmas tulemusi, mida vahendite saajad on saavutanud tänu fondist rahaliselt toetatud tegevustele, ning ilma et see mõjutaks käesoleva artikli lõiget 8 a, teavitatakse komisjoni eelnevalt igasugusest*** omandiõiguse üleminekust või ***ainulitsentsi*** andmisest mitteassotsieerunud kolmandale riigile või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusele ***■***. ***Kui*** selline ***omandiõiguse*** üleminek ***on vastuolus*** liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega või käesoleva määruse artiklis 3 sätestatud eesmärkidega, ***tuleb fondi raames antud rahaline abi tagasi maksta.***
5. Liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ametiasutustel on õigus kasutada liidu rahalisi vahendeid saanud ***teadustegevuse*** eriaruannet. Sellised kasutusõigused antakse tasuta ja

komisjon edastab need liikmesriikidele ja assotsieerunud riikidele pärast seda, kui ta on kontrollinud asjakohaste konfidentsiaalsuskohustuste olemasolu.

6. Liikmesriikide ja assotsieerunud kolmandate riikide ametiasutused kasutavad eriaruannet ainult oma relvajõudude, julgeoleku või luurejõudude poolt või nende heaks kasutamisega seotud põhjustel, sealhulgas nende koostööprogrammide raames. Selline kasutamine hõlmab muu hulgas järgmist: uuringud, hindamine, teadusuuringud, kavandamine ja toote vastavushindamine ja sertifitseerimine, käitamine, koolitamine ja hävitamine, samuti hanke tehniliste nõuete hindamine ja koostamine.
7. Vahendite saajad annavad fondist **rahaliselt toetatava teadustegevuse** tulemuste tasuta kasutamise õiguse liidu institutsioonidele, asutustele või ametitele nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel liidu **pädevuses olevate olemasolevate** poliitikavaldkondade või programmide arendamiseks, rakendamiseks või nende üle järelevalve tegemiseks. Selliseid kasutusõigusi võib rakendada üksnes mitteärilisel otstarbel ja konkurentsiväliselt.
8. Seoses omandilise kuuluvuse, kasutusõiguste ja litsentside andmisega kehtestatakse **rahastamislepingutes** ja kommertskasutusele eelneva hanke lepingutes erisätted, et tagada tulemuste võimalikult ulatuslik kasutamine ning vältida ebaausaid eeliseid. Avaliku sektori hankijatel on tasuta kasutusõigused vähemalt tulemuste kasutamiseks nende endi jaoks ja õigus anda või nõuda vahendite saajatelt, et need annaksid kolmandatele isikutele lihtlitsentse tulemuste kasutamiseks õiglastel ja mõistlikel tingimustel, kuid ilma õigusteta anda all-litsentse. Kõikidel liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel on tasuta õigus kasutada eriaruannet. Kui töövõtja ei suuda kasutada tulemusi kaubanduslikel eesmärkidel teatava aja jooksul pärast kommertskasutusele eelneva hanke toimumist, nagu on kindlaks määratud toetuslepingus, annab ta tulemuste omandiõigused üle avaliku sektori hankijale.
- 8a. ***Käesoleva määruse sätteid ei mõjuta sellise toodete, seadmete ega tehnoloogiate eksporti, mis integreerivad fondist rahaliselt toetatava teadustegevuse tulemusi, ega mõjuta kahjulikult liikmesriikide kaalutlusõigust seoses kaitseotstarbeliste toodete ekspordipoliitikaga.***
- 8b. ***Kaks või enam liikmesriiki või assotsieerunud riiki, kes mitmepoolselt või liidu organisatsiooni raames on ühiselt sõlminud ühe või mitu lepingut ühe või mitme***

vahendite saajaga, et koos arendada edasi fondist rahastatava teadustegevuse tulemusi, saavad vahendite saajatele kuuluva kasutusõiguse, kui see on vajalik lepingu või lepingute täitmiseks. Sellised kasutusõigused antakse kasutustasuta ja eritingimustel selle tagamiseks, et neid õigusi kasutatakse ainult lepingus või lepingutes ette nähtud eesmärgil, ning et kehtestatakse asjakohased konfidentsiaalsuskohustused.

III JAOTIS

ARENDUSTEGEVUSE SUHTES KOHALDATAVAD

ERISÄTTED

Artikkel 23

Arendustegevuse täiendavad rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid

1. ■ Konsortsium tõendab, et tegevuse ülejäänud kulud, mida ei kaeta liidu toetusega, kaetakse muude rahastamisvahenditega, näiteks liikmesriikide ■ või assotsieerunud riikide osamaksetega või õigussubjektide poolse kaasrahastamisega.
2. Artikli 11 lõike 3 punktis d osutatud tegevused peavad põhinema ***vähemalt kahe liikmesriigi*** või assotsieerunud ***riigi*** poolt ühiselt kokku lepitud ühtlustatud kaitsevõime nõuetel.
3. Artikli 11 lõike 3 punktides e–h osutatud tegevuste puhul peab konsortsium tõendama siseriiklike ametiasutuste poolt välja antud dokumentide abil järgmist:
 - a) vähemalt kaks liikmesriiki ■ või assotsieerunud riiki kavatsevad lõpptoote hankida või tehnoloogiat kasutada koordineeritud viisil, sealhulgas teha vajaduse korral ühishanke;
 - b) tegevuse aluseks on ühtsed tehnilised kirjeldused, mille liikmesriigid ■ või assotsieerunud riigid, ***kes hakkavad tegevust kaasrahastama või kes kavatsevad ühiselt hankida lõpptoote või kasutada ühiselt tehnoloogiat***, on ühiselt kokku leppinud.

Artikkel 24

Arendustegevuse täiendavad vahendite saamise kriteeriumid

Lisaks artiklis 13 osutatud hindamiskriteeriumidele ***võetakse*** tööprogrammis arvesse ka:

- a) panust tõhususe suurendamisse kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogia kogu olelusringi vältel, sealhulgas kulutõhususse ning võimalikku koostoimesse hanke- ja hooldusprotsessis ning hävitamisprotsessis;
- b) ***panust Euroopa kaitsetööstuse edasisse integreerimisse, mille tõendamiseks peavad vahendite saajad näitama, et liikmesriigid on kohustunud lõpptoodet või tehnoloogiat ühiselt ja koordineeritud viisil kasutama, omama või hooldama.***

■

Artikkel 25

Arendustegevuse tulemuste omandiõigus

1. Liidul ei ole ***fondist rahalist toetust saava*** arendustegevuse tulemusel saadud toodete või tehnoloogia suhtes omandi- ega intellektuaalomandiõigusi.

■

2. Fondist ***rahalist*** toetust saavate tegevuste tulemuste üle ei oma kontrolli ja neid ei piira ükski mitteassotsieerunud kolmas riik ega mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus otseselt ega kaudselt ühe või mitme õigussubjektist vahendaja kaudu, sealhulgas mis puudutab tehnosiiret.

- 2a. ***Käesolev määrus ei mõjuta liikmesriikide kaalutlusõigust kaitseotstarbeliste toodete ekspordipoliitika osas.***

3. Pidades silmas tulemusi, ***mida*** vahendite ***saajad on saavutanud tänu fondist rahaliselt toetatud tegevustele, ning ilma et see mõjutaks käesoleva artikli lõike 2 a kohaldamist***, teavitatakse komisjoni ***eelnevalt*** igasugusest omandiõiguse üleminekust

■ mitteassotsieerunud ***kolmandale riigile või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusele***. Kui selline omandiõiguse üleminek on vastuolus liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku kaitse ja huvidega või ■ artiklis 3 sätestatud ***eesmärkidega, tuleb*** fondi raames antud rahaline abi ■ tagasi maksta.

4. Kui liidu abi antakse riigihanke vormis ***uuringu tellimiseks, on*** liikmesriikidel ■ või assotsieerunud riikidel ■ õigus saada nende kirjaliku taotluse alusel tasuta lihtlitsents ***uuringu*** kasutamiseks.

■

IV JAOTIS

JUHTIMINE, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 27

Tööprogrammid

1. Fondi rakendatakse aastaste ■ tööprogrammidega, mis on koostatud kooskõlas finantsmääruse artikliga 110. Tööprogrammis esitatakse vajaduse korral segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma. *Tööprogrammides nähakse ette üldeelarve VKEde piiriüleseks osalemiseks.*
2. Komisjon võtab tööprogrammid vastu rakendusaktide abil kooskõlas artikli 28 lõikes 2 osutatud menetlusega.
3. *Tööprogrammides sätestatakse üksikasjalikult fondist rahalist toetust saavate tegevuste uurimisteemad ja kategooriad. Need kategooriad peavad olema kooskõlas artiklis 3 osutatud kaitsealaste prioriteetidega.*

Välja arvatud tööprogrammi osa, milles käsitletakse kaitserakenduste murrangulist tehnoloogiat, hõlmavad need uurimisteemad ja tegevuste liigid tooteid ja tehnoloogiat järgmistes valdkondades:

 - a) *ettevalmistamine, kaitse, kasutamine ja jätkusuutlikkus;*
 - b) *infohaldus ja ülimuslikkus ning juhtimine, kontroll, side, infotehnoloogia, luure, seire ja reke (C4ISR), küberkaitse ja -turvalisus ning*
 - c) *kaasamine ja tööorganid.*
4. *Tööprogrammid sisaldavad vajaduse korral funktsionaalseid nõudeid ja nendes täpsustatakse kooskõlas artikliga 8 ELi-poolse rahastamise vorm, kuid need ei takista konkurentsi konkursikutse tasandil.*

Tööprogrammides võib samuti arvesse võtta fondist juba rahalist toetust saavate lisaväärtust andvate teadustegevuste tulemuste ülekandmist arendusetappi.

Artikkel 28

Komitee

1. Komisjoni abistab määruses (EL) nr 182/2011 osutatud komitee. Euroopa Kaitseagentuur kutsutakse osalema vaatlejana, et esitada omi seisukohti ja oskusteavet. Osalema kutsutakse ka Euroopa välisteenistus.

Komitee koguneb ka erikoosseisudes, sealhulgas fondi tegevustega seotud kaitse- ja julgeolekuaspektide arutamiseks.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 28 a

Projektijuhiga konsulteerimine

Juhul kui liikmesriik või assotsieerunud riik on määranud projektijuhi, konsulteerib komisjon enne makse tegemist temaga tegevuse edusammude üle.

Artikkel 29

Sõltumatud eksperdid

1. Komisjon määrab **artiklis 7 osutatud eetikakontrolli tegemisel ja** ettepanekute hindamisel appi sõltumatud eksperdid finantsmääruse artikli 237 kohaselt.
2. Sõltumatuteks ekspertideks on liidu kodanikud, kes on **pärit võimalikult paljudest eri liikmesriikidest** ja on valitud vastavalt kutsele koostada ekspertide nimekiri, mis on saadetud **kaitseministeeriumidele ja nende allasutustele, teistele asjaomastele valitsusasutustele, teadusasutustele, ülikoolidele, ettevõtjate ühendustele või kaitsesektori ettevõtjatele**. Erandina finantsmääruse artiklist 237 seda nimekirja ei avalikustata.
3. **Määratud sõltumatute ekspertide turvavolitused kinnitab vastav liikmesriik.**

4. Ekspertide nimekiri edastatakse kord aastas artiklis 28 osutatud komiteele, *et ekspertide turvavolituste osas oleks tagatud läbipaistvus. Komisjon tagab samuti, et eksperdid ei viiks läbi hindamisi, ei nõustaks ega abistaks küsimustes, milles neil on huvide konflikt.*
5. Sõltumatud eksperdid valitakse neile antud ülesannete täitmiseks vajalike oskuste, kogemuste ja teadmiste alusel.

Artikkel 30

Eeskirjade kohaldamine salastatud teabe valdkonnas

1. Käesoleva määruse kohaldamisel:

- a) tagab iga liikmesriik , et Euroopa Liidu salastatud *teave oleks kaitstud tasemel*, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud nõukogu julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud nõukogu otsuse 2013/488/EL¹ lisades;
- a1) *kaitseb komisjon salastatud teavet kooskõlas* julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsuses (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta;
- b) kolmandate riikide territooriumil elavad füüsilised isikud ja seal asutatud juriidilised isikud võivad töödelda fondiga seotud ELi salastatud teavet ainult siis, kui nende suhtes kohaldatakse asjaomastes riikides julgeolekueeskirju, millega tagatakse kaitsetase, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud komisjoni julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud otsuses (EL, Euratom) 2015/444 ja nõukogu julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud *otsuses* 2013/488/EL;
- c1) kolmandas riigis või rahvusvahelises organisatsioonis kohaldatavate julgeolekunormide, sealhulgas vajaduse korral tööstusjulgeolekuküsimuste samaväärsus täpsustatakse salastatud teabe kaitse lepingus, mille liit sõlmib kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud korras, võttes arvesse otsuse 2013/488/EL artiklit 13;

¹ ELT L 274, 15.10.2013, lk 1–50.

d) füüsilisele isikule või juriidilisele isikule või kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile võib anda juurdepääsu Euroopa Liidu salastatud teabele, kui seda peetakse konkreetsel juhul vajalikuks tulenevalt teabe olemusest ja sisust, teabe saaja teadmishajadusest ning liidule tuleneva kasu ulatusest, ning ilma et see mõjutaks otsuse 2013/488/EL artikli 13 ning komisjoni otsuses (EL, Euratom) 2015/444 sätestatud tööstusjulgeolekut reguleerivate eeskirjade kohaldamist.

2. Salastatud teabega seotud, seda nõudvate ■ või sisaldavate tegevuste puhul täpsustab vahendite andja konkursikutses/hankedokumentides kõik vajalikud meetmed ja nõuded niisuguse teabe kaitse tagamiseks nõutaval tasemel.
3. Selleks et hõlbustada tundliku *ja salastatud* teabe vahetamist komisjoni, *liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ning* vajaduse korral vahendite *taotlejate ja saajate* vahel, loob komisjon *turvalise* teabevahetussüsteemi. *Teabevahetussüsteemi puhul võetakse arvesse liikmesriikide julgeolekunorme.*
4. *Teadustegevuse või arendustegevuse käigus tekkinud salastatud eelteabe autorsuse üle otsustavad liikmesriigid, mille territooriumil on vahendite saaja asutatud. Sel eesmärgil võivad kõnealused liikmesriigid otsustada tegevusega seotud salastatud teabe kaitseks ja käsitlemiseks konkreetse turvaraamistiku kasuks, millest nad teavitavad komisjoni. Selline turvaraamistik ei piira komisjoni võimalust saada juurdepääs tegevuse rakendamiseks vajalikule teabele.*

Kui kõnealused liikmesriigid ei ole kehtestanud sellist konkreetset turvaraamistikku, koostab komisjon tegevuse turvaraamistiku kooskõlas komisjoni otsusega (EL, Euratom) 2015/444.

Tegevuse suhtes kohaldatav turvaraamistik peab olema kehtestatud hiljemalt enne rahastamislepingu või kokkuleppe allkirjastamist.

Artikkel 31

Järelevale ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil teha järelevalvet artiklis 3 sätestatud fondi üld- ja erieesmärkide rakendamise ja saavutatud edusammude kohta, on esitatud lisas.

2. Fondi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tõhusa hindamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 36 vastu delegeeritud õigusakte lisa muutmiseks, et vaadata läbi või täiendada näitajaid, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.
3. Komisjon teeb korrapäraselt järelevalvet fondi rakendamise üle ja esitab kord aastas ***Euroopa Parlamendile ja nõukogule*** aruande tehtud edusammude, ***sealhulgas selle kohta, kuidas on fondi rakendamisel arvesse võetud Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi ja liidu kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme raames avastatud probleeme ja saadud kogemusi***. Selleks kehtestab komisjon vajaliku järelevalvekorra.
4. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et fondi rakendamise ja tulemuste üle järelevalve tegemiseks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse liidu vahendite saajatele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Artikkel 32

Fondi hindamine

1. Hindamised tuleb teha piisavalt aegsasti, et tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.
2. Fondi vahehindamine toimub siis, kui fondi rakendamise kohta on saanud kättesaadavaks piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast selle rakendamise algust. Vahehindamise aruanne sisaldab eelkõige hinnangut fondi juhtimisele, ***sealhulgas sõltumatute ekspertidega seotud sätetele, artiklis 7 osutatud eetikamenetluste rakendamist ning Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi ja liidu kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme raames saadud kogemusi***, rakendamise määra, projektide määramise tulemusi, projektidele toetuse andmise menetluste tulemusi, sealhulgas VKEd ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate ***kaasatuse taset*** ja nende piiriülese osalemise määra, artiklis 16 määratletud kaudsete kulude hüvitamise määra, murrangulise tehnoloogiaga seotud projektikonkurssidele eraldatud summad ning vastavalt finantsmääruse artiklile 195 31. juuliks 2024 antud rahalist abi. ***Vahehindamine hõlmab ka teavet vahendite saajate päritoluriikide kohta, üksikute projektidega seotud riikide arvu ja võimaluse korral loodud***

intellektuaalomandi õiguste jaotust. Komisjon võib esitada käesoleva määruse muutmiseks vajalikke ettepanekuid.

3. Programmi rakendamisperioodi lõpus, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast 31. detsembrit **2027** viib komisjon läbi fondi rakendamise lõpphindamise. Lõplik hindamisaruanne sisaldab rakendamise tulemusi ja ajastust silmas pidades võimaluse piires fondi mõju. Aruandes, mis põhineb liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ja peamiste sidusrühmade asjaomastel konsultatsioonidel, hinnatakse edusamme, mida on tehtud artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisel. ***Programm aitab ka kindlaks teha valdkonnad, milles liit on kaitseotstarbeliste toodete ja tehnoloogiate arendamisel sõltuv kolmandatest riikidest.*** Komisjon analüüsib ka piiriülest osalust, sealhulgas VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate osalust fondi raames ellu viidud projektides ning VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate integreerimist üleilmsetesse väärtusahelatesse ***ning fondi panust võimearendusplaanis tuvastatud puuduste kõrvaldamisse.*** Hindamine hõlmab ka teavet vahendite saajate päritoluriikide kohta ja vajaduse korral loodud intellektuaalomandi õiguste jaotust.
4. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 33

Auditid

Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sealhulgas muud kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt või organitelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele. Euroopa Kontrollikoda kontrollib liidu kõigi tulude ja kulude raamatupidamiskontosid vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 287.

Artikkel 34

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb fondis rahvusvahelise lepingu kohase otsuse alusel või muu õigusliku vahendi alusel, annab see riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, et nad saaksid täielikult kasutada oma

vastavaid volitusi. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust toimetada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti juurdlusi.

Artikkel 35

Teavitamine, teabevahetus ja avalikustamine

1. Liidu vahendite saajad teadvustavad vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse, eriti tegevusi ja nende tulemusi reklaamides, nad annavad eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele liidu rahaliste vahendite kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet. ***Teadustegevuse tulemustel põhinevate teaduslike publikatsioonide avaldamise võimalusi reguleeritakse toetus- või rahastamislepingus.***
2. Komisjon võtab fondi, selle tegevuste ja tulemustega seotud teabe- ja kommunikatsioonimeetmeid. Fondile eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kui need on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.
 - 2a. ***Fondile eraldatud rahalised vahendid võivad aidata kaasa ka teabe levitamise, kontaktide loomise ja teadlikkuse suurendamise ürituste korraldamisele, eelkõige kui nende eesmärk on avada tarneahelaid, et edendada VKEde piiriülest osalemist.***

V JAOTIS

DELEGEERITUD ÕIGUSAKTID, ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 36

Delegeeritud õigusaktid

1. Artiklis 31 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast.
2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 31 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
3. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonivahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. Artikli 31 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavakstegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 37

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL) **2018/1092** (Euroopa kaitsepoliitika tööstusliku arendamise programm) tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2021 kehtetuks.

Artikkel 38
Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta asjaomaste tegevuste jätkumist või muutmist kuni nende tegevuste lõpetamiseni **määruse (EL) 2018/1092** ja kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme alusel, ning nimetatud määrust kohaldatakse nende tegevuste suhtes kuni nende lõpetamiseni, **samuti nende tulemuste suhtes**.
2. Fondi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek fondi ja selle eelkäijate, Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi ja kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme alusel algatatud tegevuste vahel.
3. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 4 lõikes 4 ette nähtud kulusid, selleks et oleks võimalik hallata tegevusi, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel 39
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel

president

Nõukogu nimel

eesistuja

LISA
NÄITAJAD, MILLE ABIL ANTAKSE ARU FONDI ERIEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEL
TEHTUD EDUSAMMUDE KOHTA

Artikli 3 lõike 2 punktis a sätestatud erieesmärk:

Näitaja 1 ***Osalejad***

Mõõtmise alus: kaasatud õigussubjektide arv (jaotatud omakorda suuruse, liigi ja päritolu järgi)

Näitaja 2 ***Koostöö teadusuuringute valdkonnas***

Mõõtmise alus:

2.1 rahastatud projektide arv ja väärtus

2.2 piiriülene koostöö: VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatega sõlmitud lepingute osakaal

2.3 selliste vahendite saajate osakaal, kes enne fondi jõustumist ei osalenud kaitserakendustega seotud teadustegevuses

Näitaja 3 ***Innovaatilised tooted***

Mõõtmise alus:

3.1 fondist rahalist toetust saavatel projektidel põhinevate uute patentide arv

3.2 patentide üldjaotus keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate, VKEde ja selliste õigussubjektide vahel, kes ei ole ei keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad ega VKEd

3.3 patentide üldjaotus liikmesriigi kohta

Artikli 3 lõike 2 punktis b sätestatud erieesmärk:

Näitaja 4 *Koostöövõime arendamise projektid*

*Mõõtmise alus: **Selliste** rahastatud tegevuste arv ja väärtus, milles käsitletakse võimearendusplaanis tuvastatud võimeliinki*

Näitaja 4 *Alaline toetus kogu teadus- ja arendustegevuse tsükli jooksul*

Mõõtmise alus: intellektuaalomandi õiguste olemasolu või eelmiste toetatud tegevuste tulemused

Näitaja 5 Töökohtade loomine/toetamine:

*Mõõtmise alus: kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevuses tegutsevate toetust saavate töötajate arv **liikmesriigi kohta***
